

АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖЕМЕНТ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЛУНКІНА Тетяна,

д-р екон. наук, професор
кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна.

ЗУБРИК Анастасія, здобувач вищої освіти групи Б 3/1,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна.

***Анотація:** роль антикризового менеджменту на підприємстві, основні принципи антикризового управління та його роль під час воєнних дій в Україні. Аналіз минулих криз та поточної економічної, політичної ситуації. Становище українських підприємств під час війни. Визначення головного ресурсу підприємства.*

***Ключові слова:** підприємництво, антикризовий менеджмент, принципи антикризового управління, воєнний стан, IT-сфера.*

Головною метою підприємства є максимізація прибутку при зменшенні собівартості його виробництва та інших складових. Розвиток підприємницької діяльності, перед усім, досягається безперервною діяльністю усіх його процесів. Це робить механізм антикризового управління актуальним у будь-який час.

Всесвітня пандемія стала складним випробуванням для без перебільшення кожної галузі в Україні. Перетворюючись на руйнівну перешкоду для багатьох представників малого та середнього бізнесу. Деякі масштабні підприємства України, однак, мали достатній об'єм ресурсів, щоб контролювати несприятливі наслідки від COVID-19 і не зазнали значних фінансових втрат для своєї діяльності, а деякі з них навіть збільшили свій прибуток. В їхньому випадку пандемія коронавірусу стала, так би мовити, каталізатором розвитку. Багато з них використали принципи антикризової діяльності, яка стрімко набирає обертів в Україні. Досвід західних країн демонструє, що антикризове управління повинно починатись вже на першому етапі створення фірми, тобто на стадії створення ідеї. Метою цього є прогнозування можливих несприятливих ситуацій на шляху до успіху підприємства. І є найточнішим описом головного принципу антикризового

менеджменту – розпізнавання передумов критичних ситуацій та своєчасне реагування на них, шляхом створення превентивних заходів забезпечення підприємства від значних збитків, банкрутства.

На сьогодні сфера підприємництва нашої країни знову змушена відповідати на виклик, що загрожує її фінансовій стабільності, на цей раз причиною є початок повномасштабної агресії Росії проти України.

В умовах воєнного стану кожна ланка економіки України знаходиться у зоні ризику. Чимала кількість підприємств опинилась у регіонах активних бойових дій, що змусило їх припинити свою діяльність або провести релокацію виробництва та евакуацію особового складу на безпечніші території. Так, за даними, міністерства економіки України, що створило державну програму релокації підприємств, понад 700 підприємств вже перемістили своє виробництво, більш ніж 470 з них вже відновили свою діяльність. Окрім цього, щонайменше 1700 підприємств очікують на евакуацію, а понад 320 знаходяться у процесі переїзду [1]. Та навіть ті підприємства, які не були в безпосередній близькості до обстрілюваних територій потерпають від суттєвих сировинних та логістичних проблем, що виникають внаслідок російської агресії.

Цілком очевидно, що питання впровадження в підприємницьку діяльність України принципів антикризового управління стоїть особливо гостро у 2022 році. До цих принципів відноситься:

- 1) рання діагностика кризових явищ діяльності підприємства;
- 2) терміновість реагування на різні кризові явища;
- 3) реагування підприємства на ступінь реальної загрози його діяльності;
- 4) повна реалізація внутрішнього потенціалу для виходу з кризи [2].

Кращим прикладом позитивного впливу антикризового менеджменту є ІТ-сфера України. Лише за I квартал 2022р. вона забезпечила рекордні 2 млрд дол. експортних надходжень в бюджет України – це на 28% більше, ніж минулого року [3]. До повномасштабного наступу Росії, ІТ-галузь була на третьому місці за темпами зростання експортного виторгу після агропромислового комплексу та металургії [3]. Дослідивши цей феномен, ми виокремили такі характерні

особливості: постійний аналіз політичної та економічної ситуації, передбачення несприятливих обставин та своєчасна розробка комплексу дій для мінімізації їх наслідків, дистанційна робота та віддалений контроль ефективності працівників, низька залежність від місця розташування та ресурсів. Проте, головна цінність будь-якої ІТ-компанії – люди, саме вони є рушійною силою й активом цієї галузі. Тому, саме забезпечення сприятливих умов роботи для своїх працівників робить цю галузь настільки успішною.

Отже, всі вищезазначені характеристики, безперечно, є тими ознаками, які мають з'явитися в кожній компанії, з метою їхнього впровадження, при перших ознаках виникнення кризових ситуацій. Ігнорування антикризової кампанії є нерелевантним, оскільки боротися із кризою на ранніх її стадіях значно простіше, поки не було завдано значної шкоди підприємству.

Література:

1. Міністерство економіки України. В рамках програми релокації вже 477 підприємств відновили роботу на безпечних територіях. URL : <http://surl.li/dbeem> (дата звернення: 16.09.2022).
2. Купчак М. Я., Сковрон І. А., Садова О. В. Ефективна модель антикризового управління. 2021. URL : <https://cutt.ly/JVpwgfN> (дата звернення 16.09.2022).
3. ІТ під час війни : острів стабільності та точка росту для економіки. URL : <https://cutt.ly/5VptVs8> (дата звернення : 17.09.2022).

Анотація: role of anti-crisis management at the enterprise, the main principles of anti-crisis management and it's role during military operations in Ukraine. Analysis of past crises and the current economic and political situation. The position of Ukrainian enterprises during the war. Determination of the main resource of the enterprise.

Ключові слова: entrepreneurship, anti-crisis management, principles of anti-crisis management, martial law, IT.